

עונג שבת

ש"ק "האזינר" וחג סוכות תשפ"ז

שנה מ"ז

גליון מס' 2312 / מערכת 0556726054

"יערף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי" [ל"ב, ב']

לראות תוצרת מיידית, צריך להמתין, צריך לצפות, צריך סבלנות, ובסופו של דבר רואים פירות, רואים תלמידים חכמים.

אומר הנביא עמוס פרק ט, יג, "הנה ימים באים נאום ה' ונגש חורש בקצר ודרך ענבים במשך הזרע, והטיפו ההרים עסיס וכל הגבעות תתמוגגנה". חורש זה תחילת התהליך, קוצר זה הסוף. דורך ענבים זה הסוף, מושך הזרע זה בהתחלה. בין תחילת התהליך לסוף עובר הרבה זמן, החורש לא קוצר מיד, הזרע לא מיד דורך ענבים, צריך סבלנות, לעתיד לבוא אומר הנביא לא יספיקו לחרוש עד שיבוא הקציר, לא יספיקו לבצור עד שיבוא הזרע [רש"י שם].

גם בחינוך כן, התוצרת לא באה מיד, צריך סבלנות, כמו החקלאי עם הזרע, כך גם המלמדים עם התלמידים צריכים לדעת שהתבואה לא צומחת מיד "יערף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי".

"לקחי" נמשל לתורה שנא' לקח טוב נתתי לכם תורתא אל תעזבו וכן פרש"י מהמדרש "תורה שנתתי לישראל שהיא חיים לעולם כמטר הזה שהוא חיים לעולם". למוד התורה הוא כמו הטל וכמו הגשם, במפרשים מובא שפסוק זה לא רק אומר את המשמעות של החיים שהוא למוד התורה, אלא מורה לנו גם איך ללמוד תורה ואיך לחנך ללמוד תורה.

פעמים רבות יושב החקלאי מתבונן בשדה שזה עתה ירד עליו גשם זלעפות, ובא למחרת ולא רואה שהחיטה שזרע צמחה, חושב לעצמו מה עזר לי כל הגשם הזה, לא התפתח ממנו שום דבר, אומרים לו סבלנות, היום לא רואים, מחר לא רואים שינוי, בעוד שבוע גם לא רואים שינוי, אבל בעוד שבועיים כן רואים שהחיטה צומחת, סבלנות.

הוא הדין גם כשמדובר בלמוד תורה, המלמד משקה הרבה מים לתלמידיו, פעמים רבות המלמד לא זוכה

"ביום השמיני עצרת תהיה לכם" [במדבר כט], לא כתיב וביום השמיני עם ו' המחבר כמו ביתר ימי חג הסוכות, להורות לנו ששמיני עצרת רגל בפני עצמו הוא [סוכה מז]. פסח הוא זמן בו יצאנו מעבדות לחרות, שבועות הוא זמן בו זכינו למעמד הר סיני ולקבלת תורתנו, סוכות הוא זמן בו אנו חוגגים חסייתנו במדבר בצל ענני כבוד, או זמן בו אנו נזכרים בישיבתנו במדבר בסוכות ממש, שמיני עצרת הוא זמן מיוחד לישראל לשמוח בקב"ה, עליו נאמר [דברים טז] "והיית אך שמח", כולך אך ורק שמחה. בכל המועדים יש שמחה של מצוה, ובשמיני עצרת מתווספת מצוה של שמחה.

על חג זה נאמר [תהלים קיח] "זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו", המילה בו מספרה שמונה, רמז לשמיני עצרת. ובשה"ש [א] כתיב "נגילה ונשמחה בך" המילה בך מספרה כ"ב רמז לשמיני עצרת, שחל ביום כ"ב בתשרי. על הפסוק "זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו" נאמר בילק"ש [תע"ו] "א"ר אבין אין אנו יודעין במה לשמוח אם בהקב"ה או ביום? בא שלמה המלך ופירש נגילה ונשמחה בך, בך בתורתך, בך בישועתך, בך בכ"ב אותיות" [מנחם ציון]

מדוע חג הסוכות בט"ו בתשרי

איפוא, קרה בתחילת מלאכת המשכן, מה עניין יש למשכן, עם כפרת ישראל על חטא העגל?

כמו כן יש להבין, מהו העניין המיוחד, שבתחילת העבודה של המשכן. מדוע דווקא אז חזרו ענני הכבוד. מה עיכב אותם עד אז, ומה הביא אותם לישראל, לפני עמוד המשכן על תילו. כנראה שענני הכבוד חזרו לישראל, לא בשל ה"סלחתי כדברך", אף לא בשל היות המשכן על תילו, אלא בשל עשיית המשכן.

לאמור אל מול ההתרחקות מבורא עולם, שבאה לידי ביטוי בעשיית העגל, באה ההתקרבות העצומה, שבאה לידי ביטוי, בנדבת עם ובהתלהבות העשייה, של ה"ושכנתי בתוכם"!

ה"סלחתי כדברך", הועיל אמנם, להוריד את החטא הנורא, של עשיית העגל, אבל עדיין נשאר פער המרחק. עדיין אין בכך, כדי למחוק את עצם ההתרחקות, המסלקת את כבוד השם מבין בני ישראל.

אבל משנתגלתה פנימיותם של ישראל, בהתרפקם בגעוגים עצומים לשכינת ה' ביניהם: "ויבואו כל איש אשר נשאו ליב" [שמות לה, כא]: "והם הביאו אליו עוד נדבה בבוקר בבוקר" [שם לו, ג] "מרבית העם להביא" [שם, ה] עד שנאלצו לעצור בעדם, להישמע להעברת הקול במחנה, כי "המלאכה היתה דים" [שם ז], תשוקתם העצומה, הביאתם לידי תחילת בניינו של המשכן עצמו.

או אז נמחק הפער. נסגר המרחק. חזרו ענני הכבוד. [ברכת מרחק]

"ובזה יתורץ מה שהקשו [הטור] למה אנחנו עושים סוכות בתשרי, כיון שהוא נגד היקף ענני כבוד, היה ראוי לעשותו בניסן, כי בניסן היה תחילת היקף עננים. (כאשר בני ישראל יצאו ממצרים). אבל נראה, לפי שהם עשו את העגל, נסתלקו העננים, ואז לא חזרו עד שהתחילו לעשות המשכן, ומשה ירד ביום הכיפורים, ולמחרת יום כפור "ויקהל משה" וציוה על מלאכת המשכן, וזה היה ב"א תשרי, וכתיב [שמות לו, ג] והם הביאו אליו עוד נדבה בבוקר בבוקר, ב' ימים, הרי י"ג בתשרי, וב"ד בתשרי נטלו כל חכם לב ממשה את הזהב במניין ובמשקל, ובט"ו התחילו לעשותו, ואז חזרו ענני הכבוד, ולכן אנו עושים סוכות בט"ו בתשרי" וכו. [הגר"א בפירושו על שה"ש א, ד].

היינו שחג הסוכות נקבע באותו יום שענני הכבוד חזרו לישראל, ולפי שענני הכבוד חזרו ביום בנין המשכן, לכן נקבע חג הסוכות לט"ו בתשרי. אבל לא ביאר לנו הגר"א, לכאורה, מדוע באמת קשורים ענני הכבוד, עם יום תחילת בנין המשכן.

הלא לכאורה, בדין הוא, שיחזרו ענני הכבוד, באותו יום ובאותה שעה, שסיבת סילוקן נעלמה. ואם חטא העגל, הוא זה שסילק את ענני הכבוד מכלל ישראל, בדין הוא, שיחזרו העננים באותה שעה שחטא העגל כופר. ממה נפשך, אם חטא העגל כופר על ידי תפילתו של משה, כשענה אותו הקב"ה "סלחתי כדברך" [במדבר יד, כ], מדוע לא הוקבע חג הסוכות, לתאריך ה"סלחתי כדברך", שהיה ביום הכיפורים. ואם ה"סלחתי כדברך", לא די היה בו להחזיר את כבודם של ישראל, מה

לע"נ הרב אהרן שמעון ב"ר יצחק שלמה ז"ל, לע"נ הרב משה דוד ב"ר שלום העשל ז"ל, לע"נ הרב דניאל ב"ר יעקב ז"ל, לע"נ הרב יעקב יצחק ב"ר אהרן שמעון ז"ל, לע"נ מרת שרה ב"ר יעקב ז"ל, לע"נ מרת צפורה ב"ר אליעזר יצחק ז"ל, לע"נ מרת דינה ב"ר שלום ז"ל